

PALKANSAAJIEN OSTOVOIMA KASVAA EDELLEEN ENSI VUONNA

talvi/2019

Maailmantalouden kasvu on selvästi hidastunut ja heikointa kasvu on ollut Euroopassa. Kasvua ovat hidastaneet brexitin ja kauppasodan aikaansaama epävarmuus, autoteollisuuden päästömittausongelmat ja kotitalouksien kulutuksen notkahtaminen. Euroalueella talouden kasvu onkin painunut hieman reiluun prosenttiin.

Myös Suomen kasvu heikkeni nopeasti, mutta on toipunut väliaikaisesti alkuvuoden jälkeen. Tänä vuonna Suomen talouskasvu on euroalueen keskimääräistä kasvua nopeampaa, noin 1,4 prosenttia. Heikko vientikysyntä, kuluttajien vaisut odotukset ja investointien kasvun pysähtyminen laskevat ensi vuoden talouskasvun noin 0,8 prosenttiin.

Suomen kannalta ongelmallista maailmantalouden hidastumisessa on, että talouden notkahdus on osunut pahiten tärkeimpiin kauppakumppaneihin Saksaan ja Ruotsiin. Tavaraviennin kehitys onkin ollut heikkoa, mutta palveluvienti on vielä toistaiseksi kasvanut. Heikko kysyntä vientimaissa pitää viennin kasvun ensi vuonna vaisuna.

Työllisyyden kasvu on hidastunut ja vaikka palkankorotukset lisäävät kotitalouksien tuloja, kotitalouksien kulutuksen kasvu on heikkoa. Kuluttajien odotukset talouskehityksestä ovat heikentyneet selvästi. Epävarmuus vaikuttaa myös kuluttajiin ja sääntäminen on lisääntynyt.

Investointien kasvu pysähtyy. Rakentamisen tahti on noussut viime vuosina varsin korkealle tasolle ja nyt sieltä tullaan alaspäin. Rakennuslupien määrä on jo kääntynyt selvään laskuun ja uudisrakentaminen vähenee selvästi. Uudisrakentamisen vähenemistä kompensoi osittain korjausrakentamisen kasvu.

Viennin kasvun hiipumisen ja epävarmuuden lisääntymisen myötä myös yritykset lykkäävät tuotannollisia investointeja. Metasäteellisuuteen odotetaan edelleen uusia suuria investointeja, mutta ne ajoittuvat toteutuessaan pääosin vasta ensi vuoden jälkeiseen aikaan.

ENNUSTELUVUT 2019-2020

	2017	2018	2019	2020
Bruttokansantuote markkinahintaan	3,1	1,7	1,4	0,8
Tuonti, tavarat ja palvelukset	4,1	5,0	3,0	1,5
Vienti, tavarat ja palvelukset	8,8	2,2	4,0	1,5
Kulutus	0,7	1,7	1,2	1,1
Yksityiset kulutusmenot	1,0	1,9	1,2	1,0
Julkiset kulutusmenot	0,2	1,5	1,3	1,2
Investoinnit	4,0	3,3	0,7	0,1
Yksityiset	4,8	2,8	0,7	0,0
Julkiset	0,6	5,4	0,5	0,5
Inflaatio (%)	0,7	1,1	1,0	1,0
Työttömyysaste (%)	8,6	7,3	6,7	6,7
Vaihtotase, % bkt:seen	-0,7	-1,6	-1,4	-1,3
Bensa (€/l)	1,46	1,52	1,53	1,50
Korko (%)	-0,15	-0,17	-0,2	-0,2

HINTOJEN NOUSU VAISUA JA KOROT MATALAT

Hintojen nousu on ollut hiipumaan päin koko vuoden ajan ja tänä vuonna inflaatio eli kuluttajahintojen nousu on vain noin prosentin luokkaa. Ensi vuonna hinnat nousevat suurin piirtein saman verran. Hintojen nousua on hillinnyt asumisen ja ruuan hinnan aiempaa hitaampi nousu sekä liikenteen hintojen lasku.

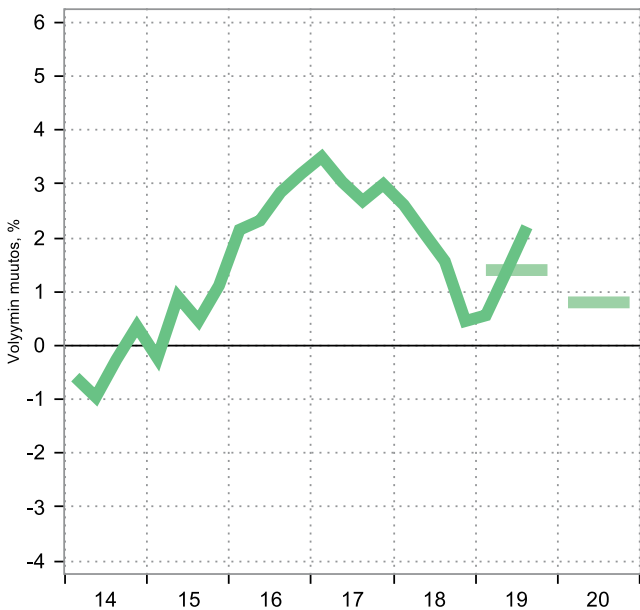
Hidastuviin asumisen hintoihin on vaikuttanut sähkön hinnan nousun pysähtyminen ja asuntojen tarjonnan kasvu. Asuntorakentaminen on hillinnyt asuntojen hintojen nousua myös pääkaupunkiseudulla. Viime vuosina vuokrien varsin nopea nousu on myös selvästi hidastunut, kun tarjontaa on tullut lisää.

Hyvät sadot sekä Suomessa että maailmalla yhdessä elintarviketeollisuuden ja kaupan kilpailun kanssa ovat hidastaneet ruuan hinnan nousua. Suomessa ruuan hinta nousee nyt hitaammin kuin yleinen hintataso ja ruuan hinta euroalueella keskimäärin. Ensi vuonna ruuan hinnan nousu hieman nopeutuu.

Liikenteen hinnat ovat kääntyneet laskuun polttoaineen hinnan laskun myötä. Bensen litrahinta on laskenut kevään 1,60 euron huipusta noin 1,53 tasolle. Hinta todennäköisesti laskee hieman edelleen, sillä öljyn hinta on vieläkin tasapainohintaa korkeammalla tasolla. Hidastunut talouskasvu hillitsee öljyn kulutusta ja Yhdysvalloissa tuotanto puolestaan kasvaa.

Korot sukelsivat ennätysalas kesällä, kun käsitys talouskehityksestä synkeni ja Euroopan keskuspankki päätti muuttaa rahapolitiikan suuntaa uudelleen löysemmäksi. Uusien asuntolainojen korot ovatkin jatkaneet laskuaan, mutta eivät yhtä nopeasti kuin euriborkorot. Uusien asuntoluottojen keskiporkko on painunut noin 0,7 prosenttiin. Korot myös pysyvät hyvin matalina eikä niiden nousua ole näköpiirissä ennen kuin talous lähtee uudelleen kunnolla kasvuun.

Bruttokansantuote

Lähde: Tilastokeskus, Macrobond, POP Pankki

Kuluttajahinnat

Lähde: Tilastokeskus, Macrobond, POP Pankki

Bensiinin keskihinta

Lähde: DG ECFIN, Macrobond, POP Pankki

Lyhyet korot

Lähde: EURIBOR FBE, Macrobond, POP Pankki

TYÖTTÖMYYDEN LASKU ON PYSÄHTYNYT

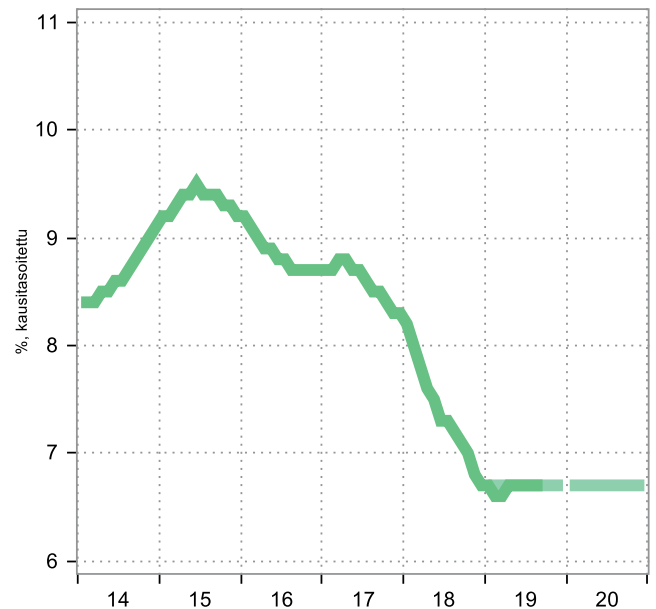
Työllisyys on alkanut kasvaa uudelleen kesän jälkeen. Työllisyysaste pysyi koko alkuvuoden paikallaan, mutta on viime kuukausina hieman noussut ja on tällä hetkellä 72,7 prosentissa.

Jatkossa työllisyyden kasvu hidastuu talouskasvun hiipumisen myötä. Avoimia työpaikkoja on edelleen varsin paljon tarjolla, mutta etsittävää osaamista ei välttämättä ole työmarkkinoilla tarjolla.

Työllisyyden kasvu jatkuu vielä ensi vuoden alkupuolella, sillä työllisyys seuraa tuotantoa viiveellä ja syksyn talouskasvu on ollut tarpeeksi nopeaa nostaakseen työllisyyttä. Alkuvuoden jälkeen työllisyyskasvu hidastuu uudelleen, sillä talouskasvu ei ole tarpeeksi nopeaa synnyttääkseen uusia työpaikkoja. Vähäinen työllisyyden kasvu tulee lähinnä siitä, että eläkeikää lähestyvät työskentelevät pidempään kuin aikaisemmin.

Työllisyyskasvun hidastumisen myötä työttömyysaste ei myöskään enää laske. Työttömyysaste pysyy nykyisellä tasolla eli noin 6,7 prosentissa. Kesän jälkeen työllisyyden lisäksi myös työvoima on alkanut kasvaa uudelleen. Työvoiman ulkopuolelta tulee siis edelleen jonkun verran väkeä työmarkkinoille, mikä pitää työttömyysasteen paikallaan, vaikka työllisyys hieman paraneekin.

Työttömyysaste

Lähde: Tilastokeskus, Macrobond, POP Pankki

PALKANSAAJIEN REAALITULOT KASVAVAT

Palkansaajien tulojen kasvu on nopeutunut. Palkankorotukset ovat olleet suurempia kuin mihin matalien sopimuskorotusten ja kilpailukyky sopimuksen aikana totuttiin. Ensi vuoden korotuksista vielä neuvotellaan, mutta ne ovat luultavasti keskimäärin hieman korkeampia kuin tänä vuonna. Sopimuskorotusten päälle tulevat yritys- ja henkilökohtaiset korotukset ovat olleet viime vuosina pieniä eivätkä ne heikkenevässä taloustilanteessa nouse.

Heikkona pysyvä hintojen nousu tukee myös ostovoimaa. Palkansaajien reaalitytulot eli hintojen nousun vaikutuksen huomioiva tulojen kasvu on tänä vuonna reilut puolitoista prosenttia. Ensi vuonna palkansaajien reaalitytulot kasvavat vielä hieman nopeammin palkankorotusten ansiosta.

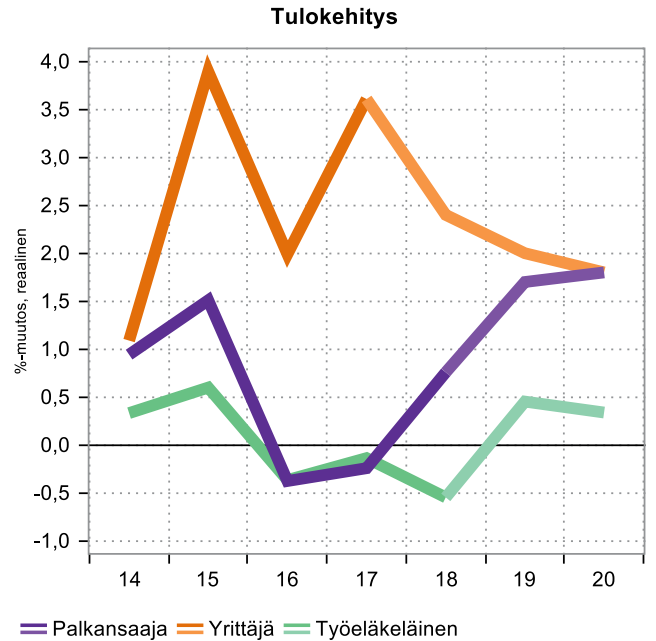
Yrittäjien tulot ovat kasvaneet viime vuosina selvästi nopeammin kuin palkansaajien tulot. Tämä on johtunut siitä, että vaikka talouskasvu on ollut varsin nopeaa, kustannukset ovat kasvaneet hitaasti. Varsinkin palkkakustannusten kasvu on ollut hidasta, ja samaten korkokulut ovat olleet vähäisiä matalien korkojen ansiosta. Nyt palkkakustannusten nousu on kiihtynyt samalla kun talouskasvu hidastuu ja tämä heikentää yrittäjien tulojen kasvua.

Eläkkeiden nousu perustuu pääasiassa edellisen vuoden hintojen nousuun. Matalan inflaation myötä eläkkeet nousevat vain vähän. Työeläkeläisten reaalitytulot kasvavat vain reilun puolen prosentin vauhtia. Tämäkin on toki parannus viime vuosien tilanteeseen, jolloin eläkeläisten reaalitytulot laskivat.

MAATALOUDEN TILANNE EI HELPOTA

Pitkään jatkunut maatalouden yrittäjätulon lasku ei taitu tänäkään vuonna. Tänä vuonna yrittäjätulo laskee neljänneksen ja tilanne korjaantuu ensi vuonna hieman. Kasvukausi oli hyvä ja satotaso korkea. Hintojen laskun vuoksi kasvintuotannon tulot kuitenkin pienentyvät. Kotieläintuotannon tulot pienentyvät maidontuotannon vähentymisen seurauksena. Maatalouden kustannusten nousu on yleistä inflaatiokehitystä nopeampaa. Viime satokauden korkeat viljan hinnat näkyvät vielä tänä vuonna rehukustannusten kasvuna.

Satokausi on ollut hyvä ja viljasato palaa edellisvuotisen kadon jälkeen normaalille tasolle. Paikoin on korjattu jopa ennätysmäärisiä satoja. Viime vuoden korkeat hinnat laskevat roimasti runsaan tarjonnan seurauksena. Myös sadon laatu on ollut hyvä ja laatu viljaa on runsaasti tarjolla. Esimerkiksi kotimaisesta rukiista on tänä vuonna ylitarjontaa. Tämän takia laatu reemio jää pieneksi. Rehu viljan hinta sukeltaa eniten.

Lähde: Tilastokeskus, Macrobond, POP Pankki

Maidontuotanto laskee verkkaisesti rakennemuutoksen myötä. Maitotuotteiden kysyntä kotimaassa laskee, mutta vientikysyntä on pirteää ja keskittyy enenevässä määrin lisäarvotuotteisiin. Tuottajahinta on tänä vuonna hieman edellisvuotta matalampi ja nousee ensi vuonna maltillisesti.

Lihan kulutus vähenee Suomessa. Sianlihan tuotannon ja kulutuksen lasku jatkuu kiihtyvällä tahdilla. Aasiassa jylläävän afrikkalaisen sikaruton aiheuttama voimakas vientikysynnän kasvu jarruttaa tuotannon laskua ja tukee tuottajahintaa. Tuottajahinta nousee hieman, mutta nousu tasaantuu ensi vuonna. Siipikarjanlihan kysynnän kasvu hidastuu ensimmäistä kertaa vuosiin. Tuottajahinta nousee hitaasti.